

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ”**

Кафедра фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

**Студентський науковий семінар
«Форсайт-проект Україна 2020-2040»**

ДОПОВІДЬ

**На тему: «Конкурентоспроможність України, Франції
та Чехії у сучасній глобальній економіці»**

Виконавець:

студентка 1-го курсу
заочної форми навчання, магістратура
за спеціальністю: Фінанси, банківська
справа та страхування
Сидорець (Храмченкова) Н.В.

Керівник:

Доктор економічних наук, професор
Єрохін Сергій Аркадійович

Київ – 2020

ЗМІСТ

1. Динаміка економічного розвитку України, Франції, Чехії у період 1990-2018 років
2. Високотехнологічні галузі, товари та послуги в економіці цих країн
3. Порівняння індексів ВВП цих країн
4. Прогноз розвитку України, Франції та Чехії до 2040 року
5. Стратегія розвитку України по включенню її до списку розвинутих країн
6. Список використаних джерел

1. Динаміка економічного розвитку України, Франції, Чехії у період 1990-2018 років

Упродовж 1990-2018 років економіки усіх країн зазнали значних змін та проходили певні етапи свого розвитку. Ці етапи пов'язані насамперед з впливами багатьох зовнішніх факторів та з економічною політикою урядів і президентів країн. Як результат на сьогоднішній день за рівнем економічного розвитку країни поділилися на декілька типів. Рівень економічного розвитку країни визначають за обсягом валового національного продукту (ВНП) або обсягом і структурою валового внутрішнього продукту (ВВП), за подушним ВВП, структурою зайнятості населення, енерго- і електроспоживанням, обсягом експорту.

За класифікацією МВФ (Міжнародного Валютного Фонду) країни поділяються на розвинені та країни, що розвиваються.

Розвинені країни - країни з ефективними інноваційними економіками. До них відносяться в основному країни - члени ОЕСР. До них входять США, Німеччина, Франція, Швеція, Японія, Фінляндія, Австралія, Сінгапур та інші.

У розвинених країнах створено значний сектор економіки знань та індустрія знань. Людський капітал в розвинених країнах став головним продуктивним фактором зростання і розвитку індустрії знань. Його питома вага складає до 80% їх національного багатства. Провідні країни світу з інноваційною економікою створили сприятливі умови для швидкого втілення ідей вчених та інноваторів в конкурентоспроможну продукцію і високі технології. Високі інвестиції в людський капітал забезпечують їм лідерство в науці, освіті, медицині, високих технологіях і в індустрії знань. Розвинені країни значно випереджають інші країни за вартістю і якістю накопиченого національного людського капіталу, за рівнем і якістю життя, в основних рейтингах по ВВП і ВНД на душу населення (за винятком невеликих нафтовидобувних країн), по конкурентоспроможності економік, індексом економічної свободи і інших.

Країни, що розвиваються - країни з індустріальним укладом економіки і суспільством.

В їх число входять Україна, Мексика, Туреччина, Пакистан, Чилі, Малайзія, Аргентина, Індонезія, Словенія, Польща, Хорватія, Литва, Румунія, Латвія, Чехія, Словаччина, Естонія та ін. Ці країни вже створили досить ефективні ринкові економіки з конкурентними ринками.

Слаборозвинені країни - це найбідніші країни світу (в основному країни Центральної і Західної Африки, М'янма, Ємен, Монголія, Бангладеш, Афганістан, острівні країни типу Тувалу, Шрі-Ланки, Самоа, Гаїті і Мадагаскару і ін.).

У цьому дослідженні ми маємо за мету охарактеризувати та порівняти економіки Франції, розвиненої країни та країн, що розвиваються - Чехії та України.

Розглянемо динаміку економічного розвитку цих країн.

Франція — високорозвинена індустріально-аграрна країна. За розмірами ВВП і обсягом промислового виробництва Франції, займає одне з провідних місць у західному світі (разом зі США, Німеччиною, Великою Британією та ін.). В абсолютних величинах ВВП Франції на 2018 становило 2.788 трл дол., порівняно із ВВП Німеччини 3.948 трл дол. та із ВВП США, яке на 2018 рік становило 20.5 трлн дол. У відносних величинах ВВП Франції 2018 року складає 3,2% від світового ВВП.

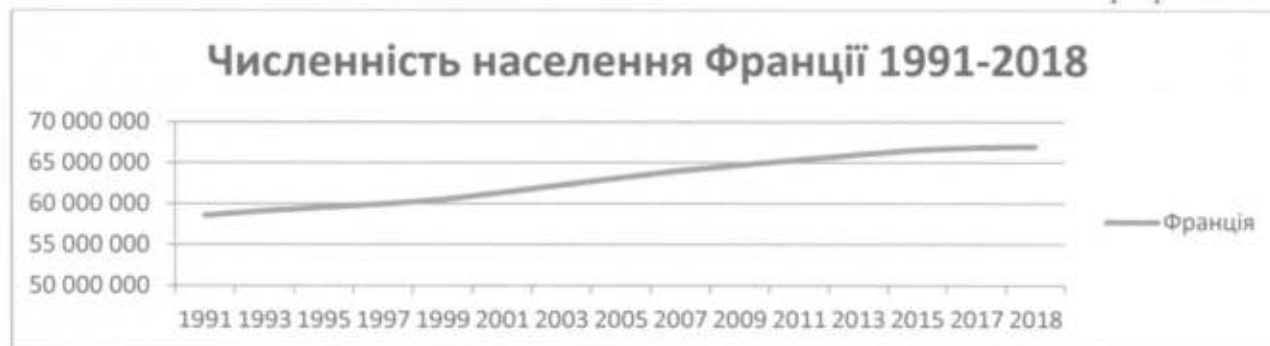

Детально динаміка розвитку ВВП з 1991 року детально проаналізована та описана у розділі 3.

Щодо динаміки розвитку цієї країни протягом останніх десятиліть серйозні зрушення відбувалися в межах трьох великих традиційних груп галузей Франції (сільське господарство, промисловість, сфера послуг). Вони з'явилися результатом загального економічного зростання і зміни в потребах суспільства. Зрушення в економіці полягали у зниженні значущості сільського господарства і промисловості при одночасному підвищенні сфери послуг. В цілому сучасна структура ВВП за виробництва повністю відповідає аналогічним пропорціям інших

розвинених країн світу. За розглянуті періоди пропорції зайнятості також перерозподілилися від сільського господарства і промисловості на користь зайнятості у галузях сфери послуг (близько 73% в даний час).

Графік 1

Як ми бачимо на графіку 1, численність населення Франції на період з 1991 по 2018 роки зростає з 58 559 311 до 66 987 244 людей.

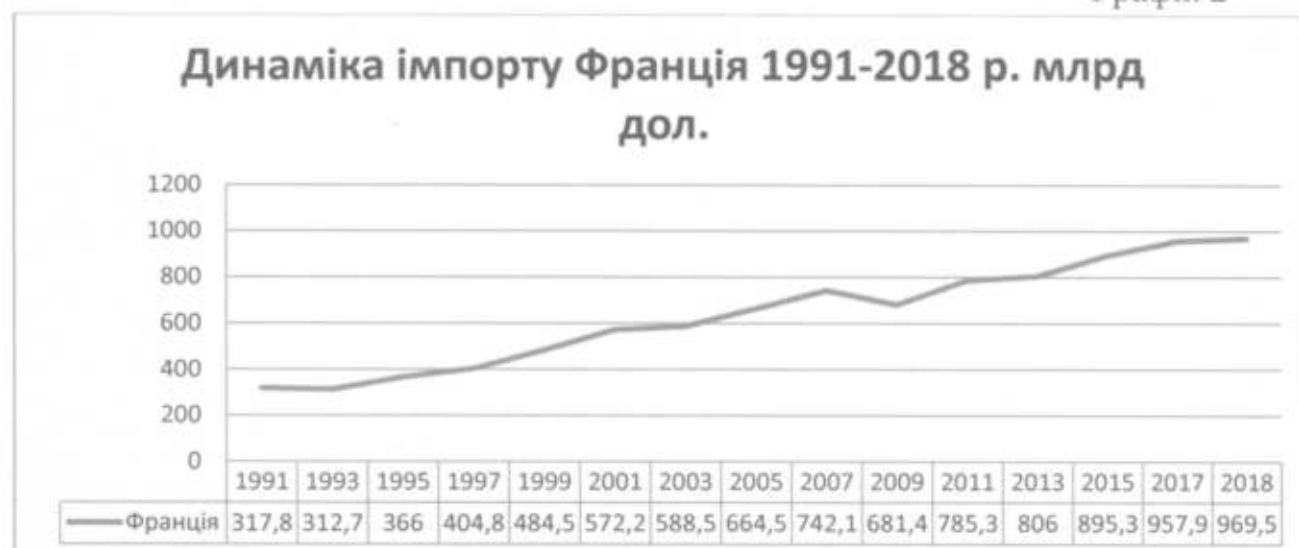
Аналізуючи сільське господарство, політика Франції була тісно пов'язана з політикою ЄЕС, а потім Євросоюзу (ЄС), що позитивно позначилося в цілому на її фермерських господарствах. Країна в даний час є другим у світі після США експортером продовольчої продукції. Виробництво товарів обробної промисловості і сільського господарства вносить основний внесок у торговий баланс Франції.

У період з 1990 по теперішній час істотні зміни відбулися у французькій промисловості, причому в усіх її галузях: так, в сталеплавильній, вугільній промисловості, а також у суднобудуванні триває процес скорочення (стиснення); тенденція зберігається все перше десятиліття XXI ст. Серйозної реорганізації піддалися галузі машинобудування, включаючи авіаційні та автомобільні заводи, заводи космічних апаратів, точних приладів, електротехніки та електроніки, фармацевтики, хімічні підприємства та багато інших.

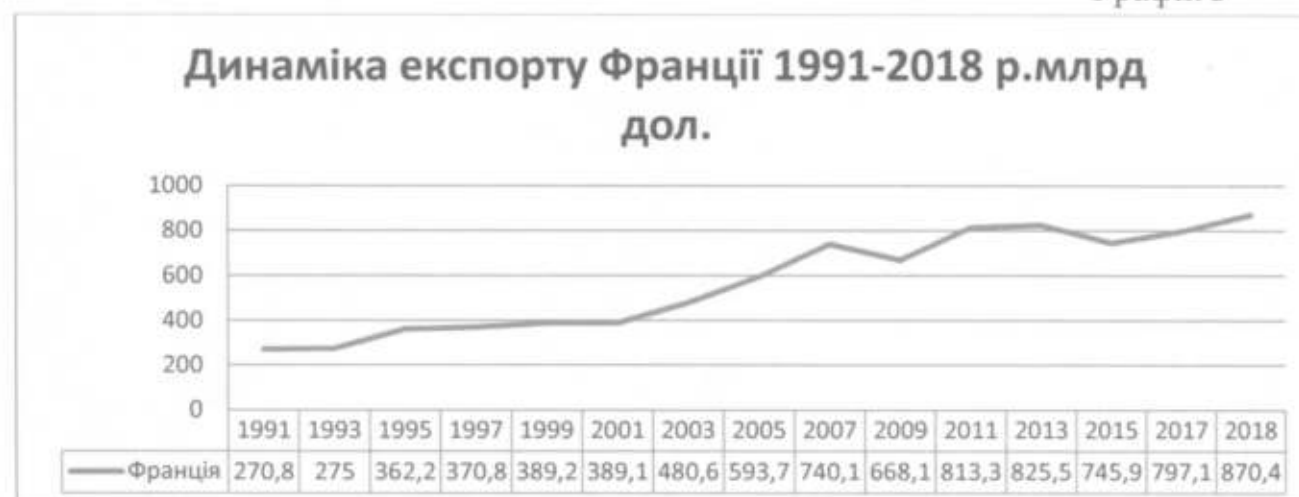
Швидко зростає сфера послуг, зростає зайнятість у цій галузі: з 66% у 1991 р., близько 72,5% у 2012р. і 73% в 2016 р. Особливо велике збільшення зайнятості відбулося у сфері освіти, охорони здоров'я, державного управління, ділових і фінансових послуг. Що стосується зростання комерційних послуг, то тут в останні роки найбільше збільшення зайнятості припадало на поставки послуг у промисловості, що пояснюється тенденцією зростання зайнятості ію контрактним робіт, попередньо виконаних працюють на повній ставці. На частку часткової зайнятості припадало близько 16% робочих місць у 2014 р.; цей показник

у Франції дещо нижче, ніж в інших порівнянних економіках (у Німеччині та Великобританії - 19%, в Італії - близько 20%).

Графік 2

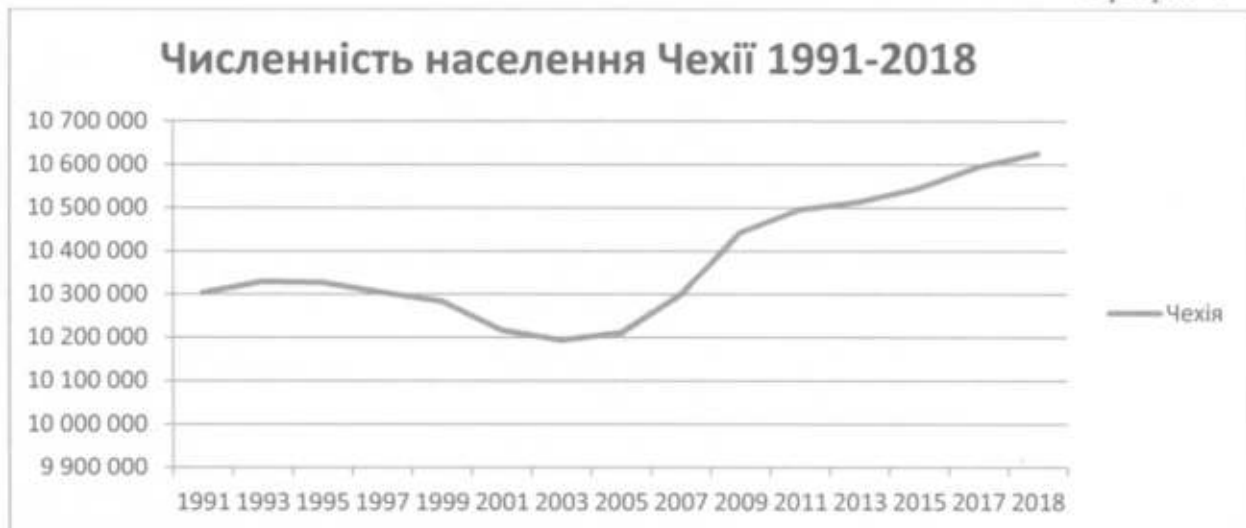
Графік 3

На графіках 2 і 3 ми можемо дослідити динаміку імпорту та експорту Франції за цей період та зробити висновки, що вони стабільно зростають.

Чехія — індустріально-аграрна країна. Це одна з не багатьох країн, яка за короткий час зуміла збудувати досить сильну і стабільну економіку. Серед посткомуністичних держав ця країна входить до низки лідерів за рівнем життя. В абсолютних величинах ВВП Чехії станом на 2018 становило 245.226 млрд дол. Детально динаміка розвитку ВВП з 1991 року детально проаналізована та описана у розділі 3.

Чисельність населення за цей період незначно зросла з 10 303 578 до 10 625 695.

Чехія пройшла шлях з посткомуністичної країни до однієї з найбільш економічно розвинених країн Центральної Європи. Провідними галузями промисловості були текстильна, харчова, гірничодобувна, металургійна, машинобудівна. Після «оксамитової революції» 1989 року у країні відбулися широкомасштабні економічні реформи, в основі яких лежала ваучерна приватизація підприємств, залучення іноземних інвесторів, лібералізація цін та зовнішньої торгівлі, девальвація чеської крони. У результаті проведення реформ зросло промислове виробництво та збільшилися темпи інвестицій. За оцінками спеціалістів легальна державна система, що приваблює іноземних інвесторів надійними гарантіями цілісності їх вкладень, розвинена інфраструктура, кваліфікована і дешева робоча сила, а також низка інших критеріїв створюють передумови швидкого розвитку економіки Чехії.

В основу економічної реконструкції була покладена приватизація, в ході якої на середину 90-х років ХХ ст. приватний сектор у ВВП становив майже 80 %. Здійснюючи трансформацію економіки, уряд зберіг за собою регулюючу роль за допомогою економічних, а часом і адміністративних важелів. Держава надавала всебічну підтримку дрібному та середньому підприємству.

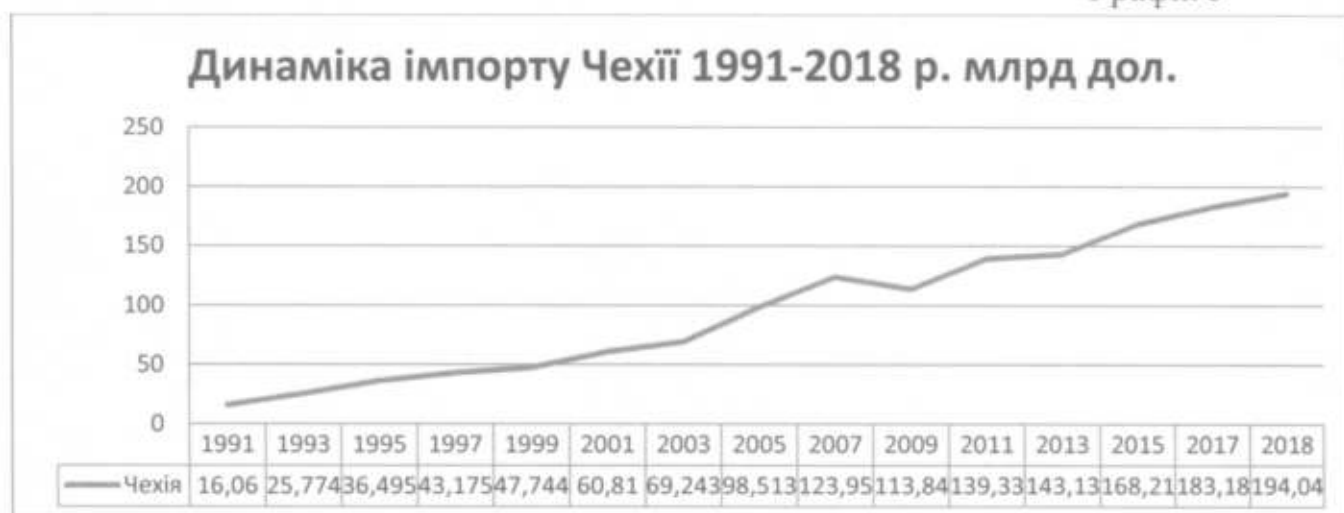
Шляхом створення акційних товариств відбулася комерціалізація підприємств. Приватний сектор в економіці у 2014 р. становив вже більше 80 %. У власності держави залишаються великі підприємства паливно-енергетичного, військово-промислового комплексів, металургійної, частково машинобудівної та хімічної промисловості, залізничного транспорту, зв'язку.

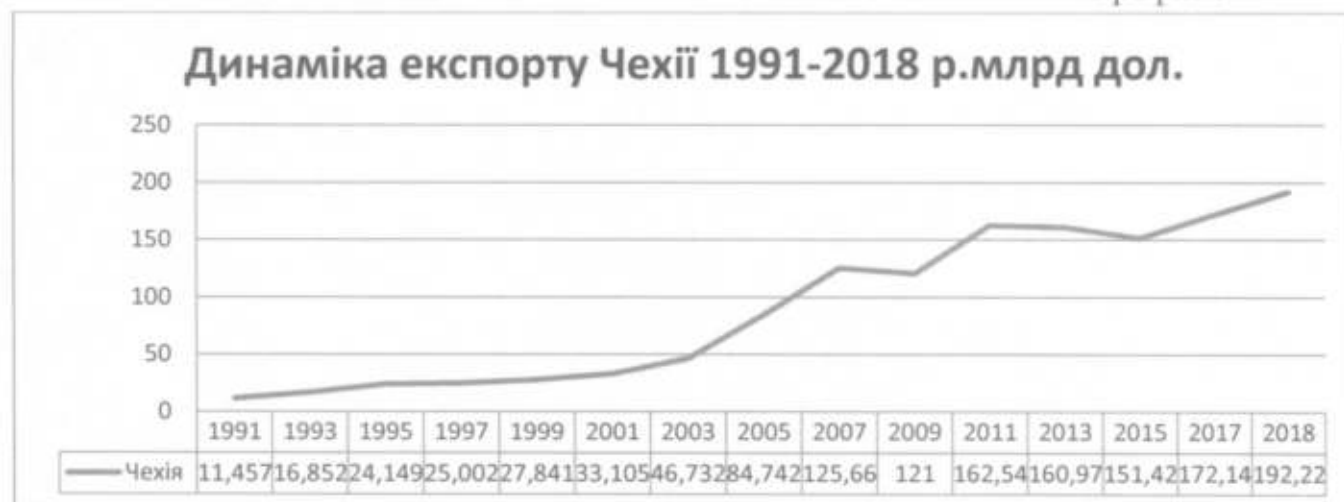
Чеська Республіка (ЧР, Чехія) належить до числа промислово розвинених країн Центральної Європи. Промисловість Чеської Республіки забезпечує випуск близько 0,3% світової валової продукції. Більше 70% великих підприємств Чеської Республіки належить повністю або частково транснаціональним і іноземним фірмам, які виготовляють продукцію на експорт. Відтак можна стверджувати, що економічна ситуація в країні здебільшого визначається станом й розвитком її зовнішньоекономічних відносин. Чехію відносять до країн з ринковою економікою, тісно пов'язаною з економіками основних країн ЄС. У результаті проведених за останні 18 років структурних реформ та значного припливу іноземних інвестицій, чеська промисловість значно модернізувалася, а економіка в цілому стала менш матеріало- і енергоємною. Порівняно з 1991, зараз чеська економіка орієнтована на зовнішні ринки, де реалізується велика частина виробленого в країні ВВП.

Розглянемо динаміку імпорту та експорту цієї країни.

Графік 5

Графік 6

Економіка України — це ринкова економіка, що розвивається, 47-ма в світі за розміром ВВП за ПКС — 391,53 млрд доларів (оцінка МВФ за 2018 рік). Основу української економіки становлять багатогалузева промисловість, сільське господарство і сфера послуг.

До проголошення незалежності економіка УРСР складала значну частину економіки СРСР. Держплан СРСР спільно з українським Держпланом розробляв п'ятирічні плани розвитку економіки УРСР як інтегральної частини радянської економіки.

Українські підприємства були підлеглі союзним міністерствам у Москві або республіканським міністерствам у Києві. Після 1991 підприємства, незважаючи на приналежність, що збереглася формально до державної власності, потрапили під контроль своїх директорів. До 1996 близько 6 тис. середніх і великих підприємств стали акціонерними товариствами, а до 1998 було приватизовано 45 тис. невеликих підприємств і майже 99 % магазинів роздрібної торгівлі, підприємств торгівлі і сфери послуг.

Під час і після розпаду СРСР Україна пережила жорстоку економічну депресію: крах економіки і гіперінфляція призвели до катастрофічного скорочення ВВП.

Різно ускладнило економічну ситуацію рішення керівництва країни не запроваджувати відразу повноцінну національну грошову одиницю, а поступово виходити з рубльової зони і спочатку запровадити сурогатні гроші — купоно-карбованці.

Національний Банк України ввів в обіг купоно-карбованці багаторазового використання з 10 січня 1992 року. З введенням купоно-карбованців у готівковому обігу в Україні одночасно опинились дві валюти — радянські рублі та українські купоно-карбованці. Для розрахунків за продовольчі та промислові товари приймались винятково купоно-карбованці; для розрахунків за послуги, та інших видів платежів приймались як рублі так і купоно-карбованці за курсом 1:1. У перші місяці після введення, враховуючи ширшу вживаність купоно-карбованців, вони цінились трохи більше за радянські рублі. Поступово, у квітні 1992 року, весь готівковий обіг заповнився купоно-карбованцями. У листопаді 1992 року рублі були замінені на карбованці і у безготівковому обігу.

При запровадженні купоно-карбованців планувалося їх використання лише упродовж 4—6 місяців, проте вони проіснували до 1996 року, і є думка, що купоно-карбованці узяли на себе весь інфляційний удар.

У 1996 році було запроваджено національну грошову одиницю — гривню, була зупинена гіперінфляція, проте зростання економіки відновилося лише в четвертому кварталі 1999 року.

Починаючи з 2000 року економіка України стабільно зростає. У 2007 році зростання склало 7 % порівняно з попереднім роком, проте і на сьогодні за обсягом ВВП країна не досягла рівня 1990 року.

Протягом 1995—2004 рр. обсяги промислового виробництва збільшилися на 40 %, майже вдвічі зросла продуктивність праці. Економічні трансформації, створення ринкових засад функціонування і розвитку, зміни форм власності разом з організаційною реструктуризацією підприємств (понад 90 % підприємств мають недержавну форму власності) істотно змінили можливості розвитку промислового комплексу.

Економіка України сильно постраждала від світової економічної кризи 2008 року. У 2008 р. гривня знецінилась на 38 % відносно долара США, що перевищило падіння обмінного курсу ісландської крони і сейшельської рупії. У той же час виробництво було спрямоване на експорт, який давав надприбутки, відповідно була наявність високої ціни продукції на внутрішньому ринку, і населення країни змусили купувати найнеобхідніше за європейськими цінами. Державна служба зайнятості України прогнозувала, що у 2009 р. безробіття в Україні сягне 9 % (проти 3 % у 2008 р.) За підсумками 2009 року українці збідніли на 10 %, а 78 % людей в Україні, за статистикою ООН, перебувають за межею бідності. Валовий внутрішній продукт у 2009 р. скоротився на 15 %. У 2010 році Україна повністю змінила економічний курс країни, який перш за все був націлений на розвиток внутрішнього ринку. Темп зростання ВВП у 2010 році склав 4,2 %.

Реальний ВВП України станом на 01.01.2017 становив 984,016 млн грн. У цьому році економіка України показала зростання цього показника (2,3 %) вперше із 2013 року. Падіння ВВП почалося у 2013 році і становило 0,027 %, прискорившись у 2014-2015 рр. через політичну, економічну кризу, військові дії. Протягом цих років, сумарне падіння склало близько 16 %.

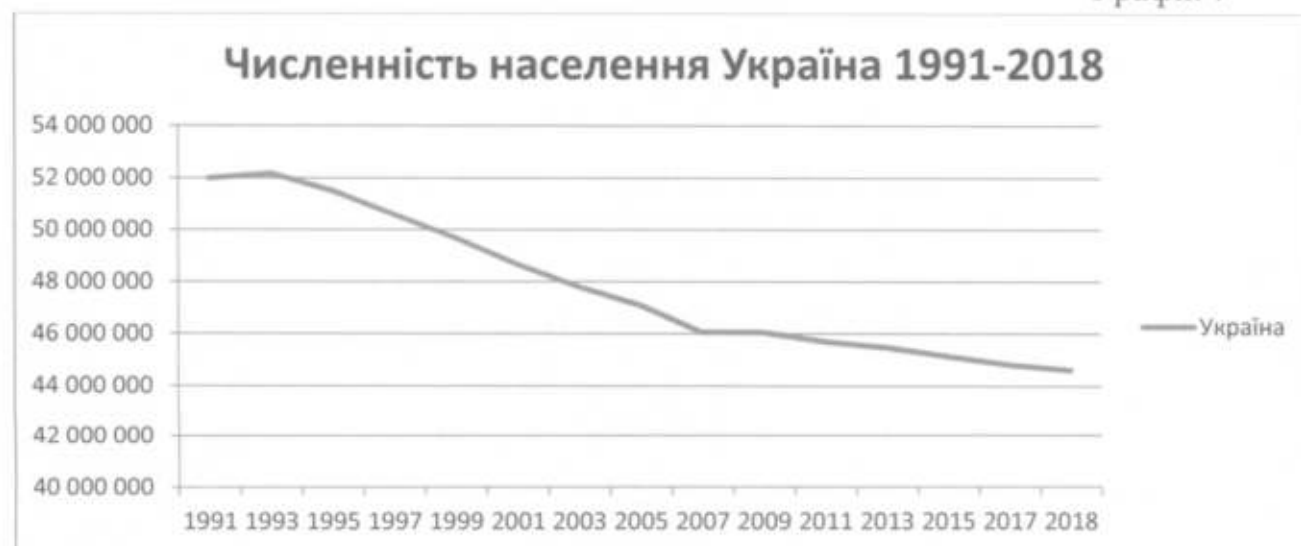
Скорочення ВВП було спричинене погіршенням майже в усіх галузях економіки України. Руйнування виробничих потужностей та транспортної

інфраструктури, розрив виробничих міжрегіональних зв'язків через воєнне протистояння на сході країни призвели до падіння обсягів промислового виробництва. Зниження реальної заробітної плати в умовах погіршення споживчих настроїв населення та високої інфляції спричинило звуження внутрішнього споживчого попиту. Зниження інвестиційного попиту було зумовлене високими ризиками через військовий конфлікт на Сході України.

Внаслідок певної макроекономічної стабілізації, поживлення споживчого та інвестиційного попиту, замороження конфлікту на Донбасі, зростання реального ВВП становило 2,3 %, що є позитивним чинником відновлення економіки України.

Чисельність населення України за цей період зменшилась з 52000470 до 44622516 людей, як ми можемо бачити на графіку 7.

Графік 7

Графік 8

Також ми бачимо поступовий зріст експорту України, але зі значними коливаннями, спричиненими кризами 2008 та 2014 років.

2. Високотехнологічні галузі, товари та послуги в економіці цих країн

Високі технології (англ. high technology, high tech, hi-tech) — найновіші і найпрогресивніші технології сучасності. До високих технологій належать найбільш наукомісткі галузі промисловості.

Високотехнологічне промислове підприємство — це господарюючий суб'єкт, який через застосування передових промислових технологій і навиків працівників технологоорієнтованих професій виробляє високотехнологічні товари, а також, систематично використовуючи наукові та технічні знання, здійснює розробку, розвиток і виведення на ринок нових товарів, отримуючи високу додану вартість, частка якої у виторзі від реалізації продукції становить щонайменше 25%.

Високотехнологічна промислова продукція — це продукція, що є втіленням останніх науково-технічних (інженерних) розробок (принципово нових, які не мають аналогів, або нових у ключових технологічних напрямках), випуск якої забезпечує монопольне положення або зміцнює конкурентні позиції на міжнародному ринку. До ключових технологічних напрямів, визначених сучасними інноваційними стратегіями провідних країн, належать: авіаційно-космічні технології; технології для безпеки (озброєння); ядерні технології; оптичні технології; інформаційно-комунікаційні технології; електронні технології; технології

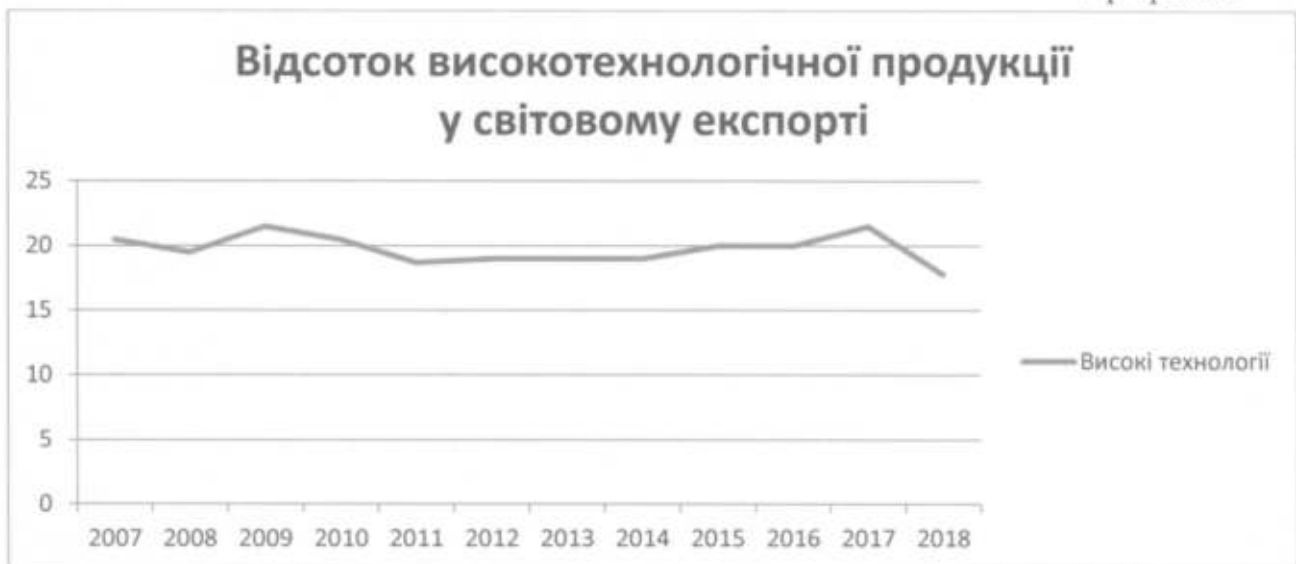
процесу виробництва; транспортні технології; нові матеріали та матеріали з поліпшеними властивостями; біотехнології; технології в галузі науки про життя (біохімія, імунологія, генетика, фізіологія, екологія); нанотехнології.

Сьогодні **високотехнологічність** (в оригіналі: high technology), або **технологомісткість** (в оригіналі: technology intensity) – розповсюджений показник в країнах ОЕСР, і є символом "передових" економік"

Згідно з визначенням департаменту торгівлі США, галузі, в яких співвідношення витрат на НДДКР та обсягів збуту перевищує більше ніж в два рази середньостатистичні показники, класифікуються як високотехнологічні. Визначення високотехнологічних галузей Організацією економічного співробітництва та розвитку (англ. OECD) враховує три складові – частку витрат на НДДКР у витратах підприємств галузі, частку високотехнологічної комплектації у складі виробів та частку персоналу НДДКР у складі підприємств.

Впровадження технологічних інновацій є важливим фактором успішного економічного розвитку країн. Високі технології дозволяють підвищувати продуктивність праці, забезпечувати лідерство на ринку, зменшувати собівартість виробництва. Відповідно, випереджаючий розвиток технологій дозволяє країнам за рахунок перелічених факторів забезпечувати високий рівень ВВП на душу населення. Це підтверджується досвідом провідних країн світу, таких як США, Японія, Німеччина, Велика Британія, Франція, де наука та інновації розглядаються як базова рушійна сила економічного зростання. Перелічені країни прийнято вважати високотехнологічними суспільствами, оскільки для них характерною є порівняно більш високою питома вага розробки, виробництва та використання високотехнологічних товарів та техніки. Це досягається за рахунок того, що ці країни створили ряд ключових переваг в своїх національних науково-дослідних та інноваційних системах, де ключову роль відіграють підприємницька діяльність та державно-приватне партнерство.

Згідно з інформацією Global Insight, Inc., що забезпечує всебічною промисловою, економічною та фінансовою інформацією понад 200 країн, на які припадає 97% глобальної економічної діяльності, міжнародний ринок високотехнологічних товарів розвивається набагато динамічніше ніж ринки інших промислових товарів.

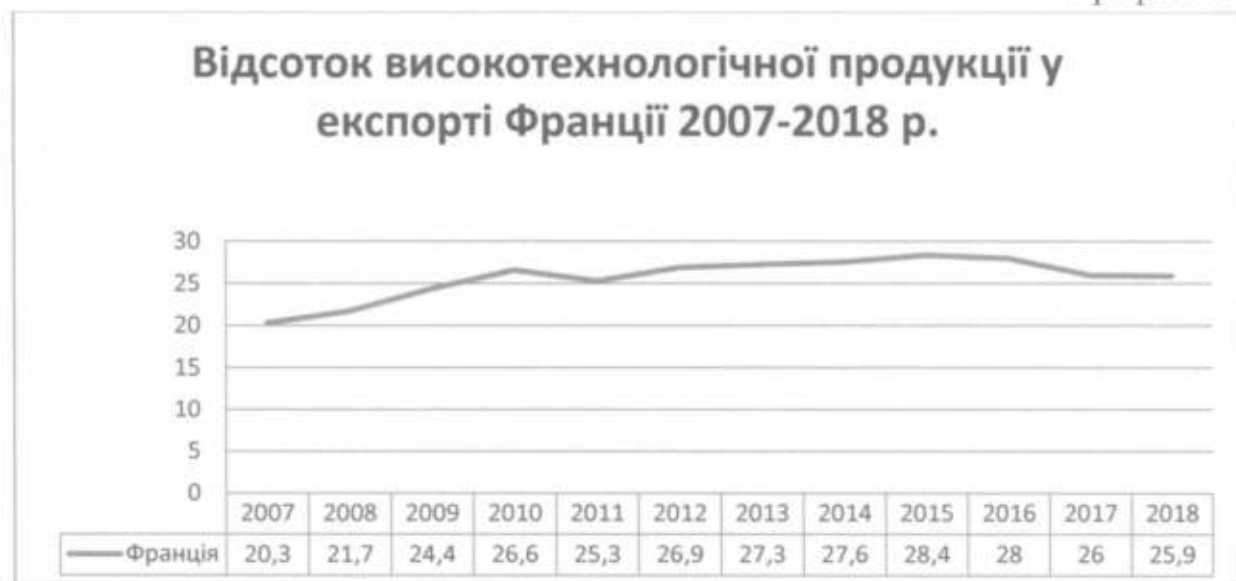

Проаналізуємо високотехнологічні галузі, товари та послуги в економіці цих країн.

Високотехнологічні галузі у **Франції** активно підтримуються державою, наприклад такими програмами як ANVAR (Agence Nationale de Valorisation de la Recherche) яка забезпечує надання фінансової підтримки інноваційним підприємствам і науково-дослідним лабораторіям у формі безпроцентних позик і грантів. Підтримка надається на основі відкритого конкурсу малих інноваційних компаній, що володіють правами на інтелектуальну власність.

Поглянемо як змінювалась частка високотехнологічних матеріалів у експорті Франції за період 2007-2018 років. Та побачимо стабільне зростання.

Графік 11

В економічному зростанні країни стратегічна роль відведена таким сферам діяльності:

Послуги і технології інформації та комунікації, тобто цифрова індустрія, зокрема програмне забезпечення, електронні компоненти, та мережеве обладнання, електронні угоди і забезпечення їх безпеки. Вони представлені такими компаніями, як Alcatel-Lucent -франко-американська компанія, яка здійснювала діяльність в області телекомунікаційного та комп'ютерного обладнання, програмного забезпечення та ін.. Компанія вела дослідницьку діяльність і випускала обладнання для телекомунікацій. Вважалася піонером на ринку техніки для мереж LTE (4G)

Safran SA — французький промисловий конгломерат, який працює в галузі електроніки та високих технологій. Утворений в результаті злиття в 2005 році між виробником авіаційних і ракетних двигунів і аерокосмічних компонентів Snecma і охоронною компанією SAGEM. У 2018 році Safran взяв під контроль авіакосмічна компанія Zodiac Aerospace

Екопромисловість, у тому числі енергетична промисловість.

До неї належать такі компанії, як:

Schneider Electric — французька енергомашинобудівна компанія, виробник обладнання для енергетичних підкомплексів промислових підприємств, об'єктів цивільного та житлового будівництва, центрів обробки даних. До складу корпорації входять активи декількох поглинутих компаній, найбільші з них - American Power Conversion, Merlin Gerin, Square D, Telemecanique, рішення в області управління енергією і системи автоматизації

Engie — велика французька енергетична і газова компанія. Компанія здійснює діяльність в області генерації, передачі і постачання електроенергії, видобутку, транспортування і постачання природного газу, а також в області альтернативних джерел енергії.

Électricité de France або EDF — найбільша державна енергогенеруюча компанія Франції і найбільша в світі компанія-оператор атомних електростанцій. EDF взаємодіє з Toyota в області розробки акумуляторів, зарядних пристроїв для автомобілів і розгортання інфраструктури електро-заправок в Європі.

Veolia Environnement — французька багатопрофільна компанія, що базується в Парижі. Спеціалізується на чотирьох сферах діяльності: поставка та очищення води (як для муніципальних, так і промислових клієнтів), комунальні послуги (в тому числі прибирання та утилізація

сміття), енергетика (поставки електроенергії, підтримка мікроклімату, установка і обслуговування енергетичного та опалювального обладнання) і транспортні послуги (обслуговування аеропортів, управління залізничними перевезеннями і міським громадським транспортом).

Аерокосмічна промисловість.

Snecma — французька компанія, один зі світових лідерів серед аерокосмічних корпорацій з розробки та виробництва авіаційних двигунів. У 2005 році об'єдналася з компанією SAGEM, утворивши холдинг SAFRAN (є підрозділом групи SAFRAN). Продукція Авіаційні двигуни для цивільних і військових літаків двигуни для космічних апаратів Боїнг 737.

Автомобільний, залізничний та водний транспорт.

Groupe PSA (Peugeot Société Anonyme)— французька автомобілебудівна компанія, другий за величиною виробник автомобілів в Європі. Peugeot один з основних французьких виробників автомобілів, частина PSA Peugeot Citroën

Renault Group - французька автомобілебудівна корпорація. Renault контролює корейську компанію Renault Samsung Motors (80,1%), румунську Dacia (99,43%) і володіє 43,4% акцій японської компанії Nissan Motor, більше 50% російського «АвтоВАЗу», 3,1% компанії Daimler і 20,5% шведської АВ Volvo. Альянс Renault і Nissan (Renault-Nissan Alliance) за підсумками 2009 року займав четверте місце в світі по випуску автомобілів

Хімія та інноваційні матеріали, у тому числі зелена хімія.

Saint-Gobain - міжнародна група компаній, що спеціалізується на виробництві та продажу будівельних матеріалів, а також ведуча діяльність в інших промислових галузях. Випускає будівельні матеріали, такі як гіпсокартонні плити, будівельні суміші, теплоізоляційні матеріали, міцну кераміку, запірну арматуру, архітектурне скло. Діяльність концерну підрозділяється на чотири сектори: високотехнологічні матеріали, будівельна продукція, склотара і дистрибуція будівельних матеріалів. Продукція компанії включає тепло- і звукоізоляція на основі кварцу і базальту (ISOVER), штукатурка і шпаклівка, матеріали для влаштування підлог і облицювання плиткою, фасадних матеріалів, системи теплоізоляції і кладок розчинів (Weber-Vetonit), гіпсокартонні і спеціальні листи, суміші на основі гіпсу, стельові системи і аксесуари для монтажу (Гургос), акустичні продукти і системи для створення сприятливої ​​робочої

середовища (Ecorphon), технічна ізоляція на основі кам'яної вати і кварцу (ISOTEC), мінераловатні теплоізоляційні матеріали (ISOROC) та інше.

Air Liquide - французька компанія з виробництва технічних газів, заснована в 1902 році. Головними напрямками діяльності компанії є виробництво технічних і медичних газів для промислових споживачів (середні і малі обсяги споживання технічних газів для різних галузей промисловості), для великих промислових підприємств (пар і когенерація для хімічної, нафтопереробної та металургійної промисловості), виробництво електроніки (надчисті і магістральні гази, хімічні рідини, обладнання та установка систем розподілу електронних газів і супутніх послуг для виробників напівпровідників) та інше.

Промисловість.

Michelin — французька компанія, виробник шин, один з лідерів у своїй галузі. Компанія випускає широкий спектр шинної продукції для автомобільної, сільськогосподарської техніки, велосипедів і мотоциклів, а також літаків. Також компанія знаменита своїми картами і путівниками ViaMichelin. Компанії належить 69 заводів в 19 країнах. Компанія Мішлен випускає різні види шин для легкових і вантажних автомобілів, мотоциклів та іншої колісної техніки. У виробництві автомобільних шин компанія використовує ряд запатентованих технологій, які якісно відрізняють їх продукцію від конкурентів.

Індустрія та технології здоров'я.

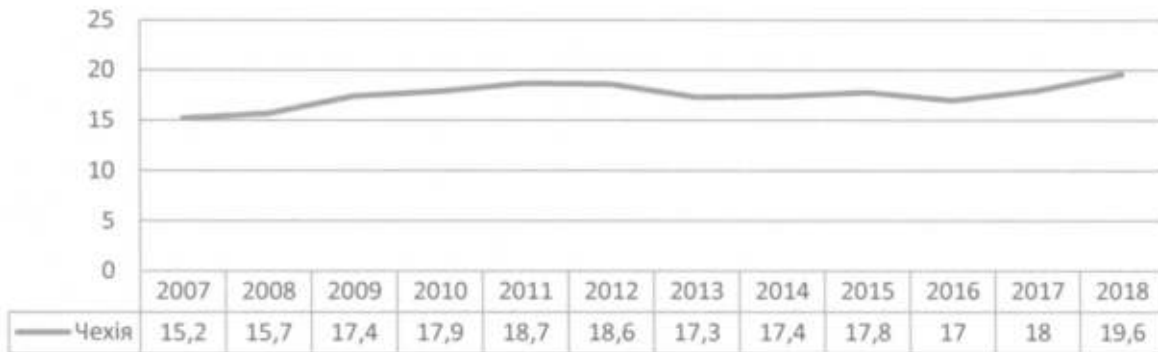
Sanofi — французька фармацевтична компанія. Є однією з лідируючих світових фармацевтичних корпорацій. Sanofi-Aventis працює більш ніж в ста країнах.

Чехія

Саме розвиток високотехнологічних галузей та залучення до цього процесу іноземних інвестицій сприяло швидкому зростанню економіки Чехії у період з 1991 по 2018 роки.

Поглянемо як змінювалась частка високотехнологічних матеріалів у експорті Чехії за період 1991-2018 років. Як ми бачимо за цей період вона стабільно зростала.

Відсоток високотехнологічної продукції у експорті Чехії 2007-2018 р.

Розглянемо провідні високотехнологічні галузі у економіці цієї країни.

Авіаційна промисловість.

Чеська Республіка має довгі традиції авіаційної промисловості і в цьому секторі завжди посідала міцні позиції. Протягом років країна вибудувала гарну репутацію завдяки відмінній якості, надійності та інноваціям у галузі. Від базового виробництва до кінцевого монтажу літаків і революційних програм дослідження і розробки місцева авіаційна промисловість досягла значного прогресу, який неможливо ігнорувати. Сьогодні більшість чеських компаній і організацій співпрацює з найбільшими гравцями у галузі на різних рівнях і бере участь у міжнародних спільних програмах або дослідних проектах.

Авіаційна промисловість Чеської Республіки спрямована на два основні види діяльності. Перший з них - це виробництво комплектних літаків. Йдеться про малі літаки для місцевого і регіонального транспорту, тренувальні і легкі військові літаки, спортивні і сільськогосподарські літаки, надлегкі літаки і скутери. Чверть надлегких літаків, що продаються у всьому світі, були вироблені у Чеській Республіці. Другим найбільшим сегментом авіаційної промисловості є виробництво деталей для великих транспортних і військових літаків і гелікоптерів. Ця галузь представлена такими компаніями, як Czech Space Alliance (Чеський космічний альянс), Аеро (Аеро) з 1919 року чеський виробник літаків та автомобілів.

Машинобудування

Машинобудування – це хребет чеського господарства, його виробничу базу становлять понад 1100 компаній. Ці компанії працюють в галузях енергетичного та транспортного машинобудування, виробництва металорізальних і формувальних верстатів, металургії та виробництва металевих конструкцій і елементів. Чеські машинобудівні компанії постачають також комплексне промислове обладнання: турбіни, металорізальні і формувальні верстати, вентиляційну техніку, будівельну і сільськогосподарську техніку, машини для обробки харчових продуктів. Чеська Республіка експортує майже 90 % своєї машинобудівної продукції, насамперед до країн ЄС, а також зміцнила свої позиції на азіатських і латиноамериканських ринках. Протягом останніх років машинобудівне виробництво зростає завдяки новим технологіям, зокрема нанотехнологіям, високотехнологічній електроніці, автоматизованим системам і мехатроніці.

Чеський експортний альянс у машинобудуванні представлений компаніями Група ATOMEKS, Czech Engineering Technology (Чеська машинобудівна технологія), ČESKÉ POVRCHOVÉ ÚPRAVY (Чеська поверхнева обробка), Czech Valves Alliance (Чеський клапанний альянс), Bohemia Line (Чеська лінія), CDT - ČESKÁ DOBÝVACÍ TECHNIKA (Чеська видобувна техніка).

Екологічні технології

Галузь екологічних технологій у Чеській Республіці зростає протягом декількох років, що створює безліч можливостей для чеської промисловості. Низка чеських компаній, що працюють в цих секторах, пропонують цікаві рішення на міжнародному рівні. Чеські компанії долучилися до області екологічних технологій, зокрема виробництва біогазових станцій. Галузь водогосподарських технологій охоплює обробку стічних вод за допомогою 3D-нанотехнологій і гідроелектростанцій. Крім того, сюди належать компанії, що обробляють деталі для вітрових електростанцій, виробничі вежі вітрових турбін і повністю автоматизовані котли на біомасі і котли для спалювання соломи, а також мобільні станції водопідготовки. Ця галузь тісно співпрацює з Об'єднанням постачальників інвестиційних комплексів (SDIC).

Czech Water Alliance (Чеський водний альянс) представляє цю галузь. Чеський водний альянс об'єднує 16 компаній, що володіють сучасними знаннями і технологіями і здатними реалізувати найбільш складні водогосподарські проекти (будівництво, проектування водонапірних

проектів, гідроелектростанцій, дамб, а також відновлення водних ресурсів, аналіз і очищення всіх типів вод, реконструкція технічних мереж самоврядування, геологія і гідрогеологія, безвідходні технології і обслуговування систем в області захисту навколишнього середовища).

Автомобільна промисловість

У Чеській Республіці надзвичайно висока концентрація автомобільної промисловості, а саме виробництва і проектування в межах цієї галузі, Виробляючи 107,5 легкових автомобілів на 1000 осіб, Чехія утримує найвищі позиції між лідерами автомобільного ринку з точки зору виробництва транспортних засобів на одного жителя. За обсягом продукції країна належить до п'ятнадцяти міжнародних виробників легкових автомобілів. У Чеській Республіці більше ніж 150 000 осіб працює в автомобільній промисловості, яка становить понад 20 % чеського виробництва і чеського експорту.

Значна концентрація автомобільної промисловості в Чеській Республіці грає ключову роль не лише в європейському, але й у світовому масштабі. Це зумовлено сторічними традиціями машинобудування, а також гарною інфраструктурою, кваліфікованою робочою силою, що у значній мірі сприяють автомобільному виробництву та дослідженню і розробці у цій області. Протягом останніх п'яти років інвестори створили більше ніж 10 000 нових робочих місць та інвестували більше ніж 1, 4 млрд EUR у чеську автомобільну промисловість.

Автомобільна промисловість складає найбільшу галузь Чехії - 9% ВВП., 43 млрд дол експорту або 24% товарного експорту. Виготовляється 1,44 млн авто на рік і 90% експортується (80% в ЄС). В країні працює 3 великих автовиробника: Шкода, Тойота і Хюндай. У самій галузі ще працює 800 компаній. В автовиробництві залучено 160 тис робочих і ще 260 в компаніях постачальників.

Медична техніка

Експорт медичної техніки з Чеської Республіки постійно зростає. Чеські компанії отримують масштабні спеціалізовані замовлення. У цьому секторі є значна частка інновацій, і багато компаній фінансує власні дослідження і розробку у співпраці з науковими закладами і університетами. Якщо говорити про нові технології, то потрібно згадати чеські компанії, які виробляють нановолокна для медичних цілей. Чеська Республіка є, крім того, важливим виробником електронних мікроскопів.

Czech Health & Safety Alliance (Чеський медичний і охоронний альянс), First Czech Health Alliance (Перший чеський медичний альянс), ASOCIACE VÝROBCŮ A DODAVATELŮ ZDRAVOTNICKÝCH PROSTŘEDKŮ, (Асоціація виробників і постачальників медичних засобів) – деякі представники виробників та постачальників медичної техніки.

Електронна і електротехнічна промисловість

Галузь електронної та електротехнічної промисловості становить понад 14 % чеського виробництва, і тому є другим за обсягом господарським сектором. Більше ніж у 17 000 компаній в цій області працює понад 180 000 працівників. Більшість продукції цієї галузі експортується переважно до ЄС. Електротехнічна промисловість виробляє електротехнічне обладнання: електричні двигуни, генератори, трансформатори, електричні комутаційні системи і перемикальні агрегати, кабелі та ізольовані дроти. До інших виробничих секторів електротехнічної промисловості належать комп'ютери і офісна техніка, споживча електроніка, апаратне забезпечення і автоматизована електроніка, асортимент медичного і оптичного обладнання.

Лідерами галузі є Atomex Group (Група Atomex) та Czech Communication Group (Чеська комунікаційна група)

Хімічна і фармацевтична промисловість

Хімічна промисловість Чеської Республіки належить до основних промислових галузей країни. У 2014 році виручка в цій області, де працює понад 116 000 людей, досягла 22 мільярди EUR. На виробництво основних хімічних речовин (64 %) і виробництво ліків (17 %) припадає з точки зору виручки найбільша частка. Продукти хімічної промисловості постачаються в інші споріднені галузі, наприклад, автомобільну, будівельну, електронну, харчову і текстильну промисловість тощо. Чеські компанії виробляють добрива, поліестерні волокна, пластмасові матеріали та неорганічні речовини і належать до найбільших виробників в цьому секторі.

Сектор інформаційних і комунікаційних технологій

Інформаційні технології сьогодні мають вирішальний вплив на господарство і суспільство в цілому. Чеська Республіка для інвесторів в цій галузі стала дуже привабливим і популярним місцем, зокрема через центри розвитку і аутсорсинг ІТ-послуг. До найбільших інвесторів в цієї області належать міжнародні компанії. Чеські компанії з випуску програмного забезпечення також відомі у всьому світі. Дуже відомий

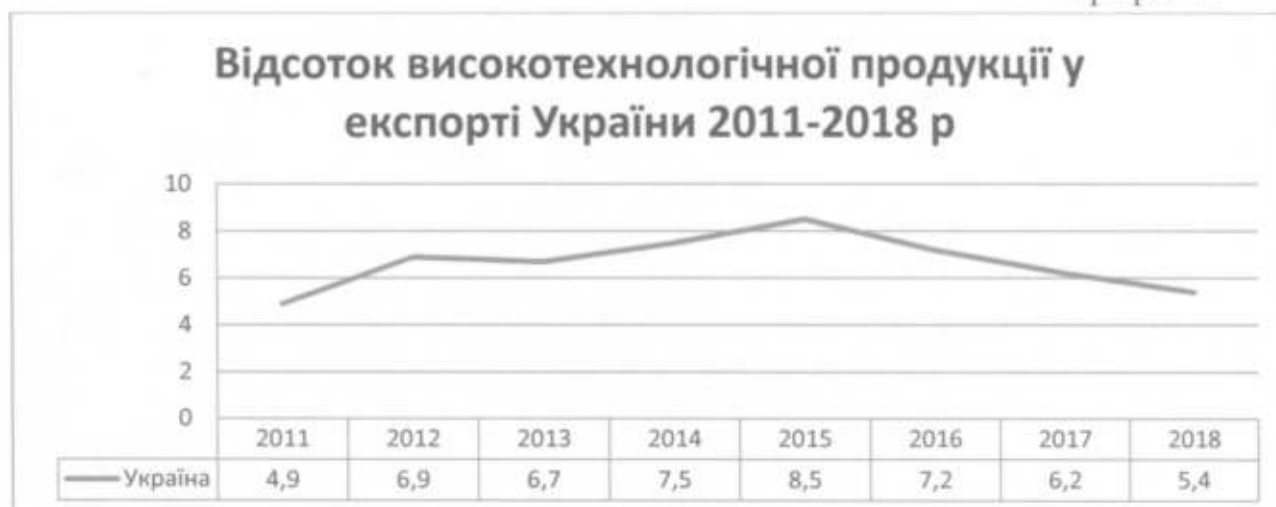
чеський інтернет-браузер seznam.cz. Серед країн, що застосовують латинський алфавіт, це єдиний браузер, який може конкурувати з Гуглом. Компанії представники - Czech ICT Alliance (Чеський альянс інформаційних і комунікаційних технологій) та Czech Communication Group (Чеська комунікаційна група).

Україна — потенційно багата країна яка усвідомлює себе і сприймається ззовні як політична і економічна держава рівня Польщі і Туреччини. Серед колишніх республік СРСР Україна отримала в спадок один з найкращих наборів вихідних ресурсів.

На відміну від Франції та інших країн, котрі вже сформували національні методологічні підходи до визначення та оцінки високих технологій, в Україні дотепер залишаються невирішеними проблеми концептуального характеру. Адже досі високотехнологічна сфера, що є цілісним явищем, не має адекватного теоретичного, методологічного та інформаційно-статистичного системного відображення. Відсутня і повноцінна методологічна база для розв'язання питань стимулювання розробки передових технологій та їхньої швидкої трансформації у виробничі процеси та промислові продукти. Багато великих вітчизняних підприємств формально належать не до високотехнологічних, а до а лише до середньо-високотехнологічної категорії, що ускладнює процес аналізу стану цих галузей на теперішній час.

Поглянемо як змінювалась частка високотехнологічних матеріалів у експорті України за період 2011-2018 років.

Графік 13

Авіаційно-космічні технології.

Група товарів високих технологій "Повітряні літальні апарати та космічні кораблі" є єдиною з позитивним сальдо торгового балансу. Особливо користуються попитом на світовому ринку українські турбореактивні двигуни, турбогвинтові та газові турбіни. В Україні налагоджено виробництво ракетноносіїв, супутників та обладнання для дослідження космосу.

Аерокосмічні компанії України представляють державне космічне агентство України, Конструкторське бюро «Південне», Південний машинобудівний завод, науково-виробнича організація Хартрон.

До ракетобудівних підприємств України належать Державне конструкторське бюро «Південне» імені М. К. Янгеля, Південний машинобудівний завод, ракетобудівні підприємства Укроборонпрому.

Авіабудівництво, яке представлено авіакомпанією Авіалінії Антонова виготовляються за новітніми технологіями й відповідають найвищим світовим стандартам.

Машинобудування та приладобудування

Машинобудування та приладобудування це найважливіша комплексна галузь обробної промисловості України, яка включає проектування, виробництво й експлуатацію машин та інструментів.

Галузі загального машинобудування України нараховують більше 1000 підприємств різних форм власності та призначення. Галузева структура машинобудування дуже різноманітна. Важливі та найбільш розвинуті такі його ланки, як важке, транспортне, сільськогосподарське машинобудування, верстатобудування, приладобудування, радіотехнічне та електротехнічне виробництво, обладнання для інших галузей промисловості, особливо хімічної та харчової.

Воно включає до себе важке машинобудування, таке, як вугільне машинобудування, ракетно-космічну галузь, транспортне машинобудування (автомобілебудування, залізничне машинобудування, авіабудування, суднобудування, сільськогосподарське машинобудування, тракторне машинобудування, хімічне і нафтове машинобудування, виробництво устаткування для легкої та харчової промисловості, верстатобудування, електротехнічне машинобудування, точне машинобудування (електронна та радіотехнічна промисловість, промисловість засобів зв'язку, приладобудування та інші), металообробка, побутове машинобудування.

Оборонно промисловий комплекс

До оборонних галузей виробництва належать аерокосмічні компанії України, артилерійні підприємства України, виробники броньованої техніки України, виробники вогнепальної зброї України, ракетобудівні підприємства України, суднобудівні оборонні підприємства України та інші

Інформаційні технології

Інформаційні технології в Україну на сьогоднішній день є однією із найперспективніших галузей розвитку. Нажаль багато ІТ спеціалістів працюють у зарубіжних компаніях. Асоціація «ІТ Україна» це найбільше об'єднання компаній-розробників програмного забезпечення в країні.

Асоціацію "IT Ukraine" було засновано у 2004 році провідними компаніями сфери інформаційних технологій - Miratech, Mirasoft, ProFIX, SoftLine, SoftServe та Ukrsoft. За роки своєї діяльності Асоціація стала найбільшою спільнотою сервісних ІТ-компаній в Україні.

Місія Асоціації – забезпечити сприятливі умови для сталого розвитку сфери інформаційних технологій в країні. Цілями є захищати інтереси індустрії інформаційних технологій в Україні, сприяти розвитку технічної освіти та кадрового капіталу та сприяти розвитку індустрії в Україні та за її межами, підтримувати бізнес у встановленні нових ділових контактів.

Асоціація представляє інтереси компаній-учасників у міжнародних індустріальних об'єднаннях та організаціях: DIGITALEUROPE, WITSA, EMOTA. На сьогодні до складу Асоціації входить більше 50 компаній-розробників програмного забезпечення, які сукупно формують 50% всієї виручки галузі в Україні.

Ядерна промисловість

Ядерна промисловість, також Атомна промисловість — сукупність підприємств та організацій, пов'язаних організаційно та технологічно, які виробляють продукцію, роботи та послуги, застосування яких засноване на використанні ядерних технологій та досягнень ядерної фізики.

Ядерна енергетика України — галузь української енергетики, яка використовує ядерну енергію для виробництва електричної і теплової енергії. В електроенергетиці України генерувальна потужність атомних електростанцій (АЕС) становить приблизно 24,5 %. В критичні зимові періоди на частку АЕС припадає понад 40 % електроенергії, яка виробляється в Україні. Частка виробленої електроенергії АЕС у загальному обсязі отриманої енергії склала в Україні: 1990 р. — 24,5 %;

1991 р. — 27,1 %; 1992 р. — 28,4 %; 1993 р. — 32,9 %; 1994 р. — 34,2 %; 2015 — 56,5 %. У 2010 році частка АЕС у виробленні електроенергії по Україні склала 47,4 %.

За кількістю ядерних реакторів Україна посідає дев'яте місце у світі та п'яте в Європі. Всі реактори типу ВВЕР. В Україні діють 5 атомних електростанцій з 15 енергоблоками, одна з яких, Запорізька АЕС з 6 енергоблоками загальною потужністю в 6000 МВт є найпотужнішою в Європі. У 2009 році відсоток ядерної енергетики склав 48 % від усього виробництва електроенергії в Україні. Загальна потужність АЕС склала 13 835 МВт.

1 липня 2019 року в Україні була запущена нова лібералізована модель ринку електроенергії. Це стало важливим етапом реформування енергетичної системи країни, і вона продемонструвала, що Україна виконує свої зобов'язання перед Енергетичним співтовариством щодо інтеграції в європейський енергетичний ринок.

Нова модель ринку електроенергії буде діяти відповідно до стандартів ЄС і дозволить уникнути дискримінаційно низьких тарифів для АЕС, впроваджених НКРЕКП та перейти від ручного регулювання тарифів на електроенергію до встановлення ринкових цін. Колишній тариф ледве покривав необхідні виробничі витрати українських АЕС та створив дефіцит коштів на реалізацію інвестиційних проектів.

Нова модель ринку електроенергії зробить правила прозорими та зрозумілими для всіх учасників ринку. Це дозволить запровадити справжню конкуренцію, що забезпечить зниження цін на електроенергію, підвищить якість та безпеку її послуг з постачання, підвищить енергетичну безпеку країни завдяки майбутній синхронізації Об'єднаної енергетичної системи.

Отже ми можемо дійти висновку, що Україна є дуже перспективною країною щодо розвитку високотехнологічних галузей підприємства, але для цього треба провести ще велику роботу з реформування правової та нормативної бази, створити кращі правові умови для залучення інвесторів, та провести реформування технічного забезпечення цих галузей.

3. Порівняння індексів ВВП цих країн

Валовий внутрішній продукт (ВВП) — один із найважливіших показників розвитку економіки, який характеризує кінцевий результат виробничої діяльності економічних одиниць-резидентів у сфері матеріального і нематеріального виробництва. Вимірюється вартістю товарів та послуг, виготовлених цими одиницями для кінцевого використання. ВВП — сума валової доданої вартості (ВДВ) галузей плюс чисті податки на продукти (ПДВ) (ЧПІ) не зараховані до неї.

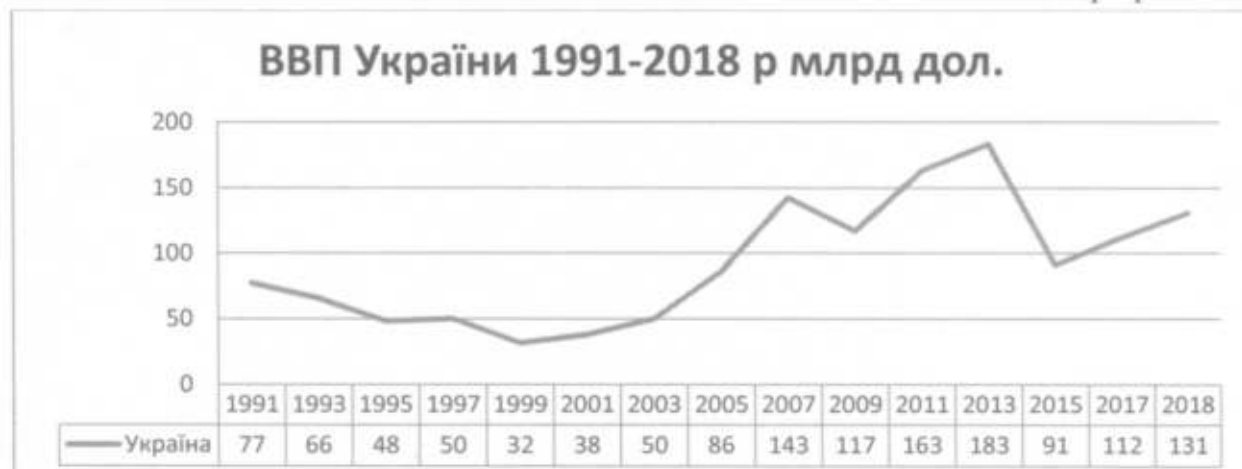
Порівнюємо ВВП України, Чехії та Франції у доларах США за період 1991 по 2018 роки за даними Світового Банку (The World Bank).

Графік 14

Як ми бачимо на загальному графіку економіка Франції вийшла значно уперед відносно економік Чехії та України, що мали майже однакові показники та стартові умови на початку 90х років.

Графік 15

Проаналізуємо показники ВВП України за цей період. Найнижчий показник був у 1999 році (31.581 млрд дол.), найвищі перед кризами у 2008 (179.817 млрд.) та 2013 (183.31 млрд дол.) після яких спостерігається значний спад. Світова криза 2008 року вплинула на економіки майже усіх світових країн, у той час, як війна 2014 року завдала значної шкоди більше економіці України. Ми можемо зробити висновки, що по-перше політична ситуація країни нерозривно пов'язана з економікою та безпосередньо впливає на неї, а по-друге всі економіки та економічні процесі світу пов'язані між собою і зміна у одній ланці призведе до змін у багатьох країнах. Тому усі прогнози і плани розвитку країни треба завжди аналізувати у контексті глобалізації та у нерозривному зв'язку з розвитком багатьох інших країн світу.

Графік 16

Згідно з графіком 16 можна побачити, що Україна та Чехія дуже схожі та мають деякі спільні риси розвитку. Тому зупинимось на порівняльному аналізі цих двох країн

Треба зазначити, що за показниками ВВП на початку дев'яностих років Чехія знаходилась навіть у гірших стартових умовах, ніж Україна. ВВП країни на 1991 рік було 29.676 млрд. доларів, у той час, як в Україні 77.465 млрд. доларів. Ці показники пересіклися у 1994-1995 роках і з цього часу ВВП Чехії завжди є вищим. Можна зробити висновок, що у ці роки Чехія обрала більш дієву стратегію економічного зростання. На 2018 рік відрив є максимальний (114.394 млрд дол.), навіть більше, ніж у період

кризи 2009 року (економіка Чехії теж зазнала спаду, але трохи меншого), загальний відрив ВВП на 2009 рік становить 89.067 млрд дол. та більше, ніж у 2015 році (ВВП Чехії зазнало незначного спаду та становило 186.83 млрд дол. на 2015, що на 95.799 млрд дол. більше, ніж ВВП України у той самий період (91.031 млрд дол.).

Щодо ВВП Франції, то він значно вищий, ніж ВВП України та Чехії. Найнижчим він був у 1991 році (1.269 трл дол). З 2002 року ми бачимо стабільне зростання з найвищим показником у 2008 році (2.918 трл дол.). У 2009 та 2015 роках цей показник також зазнав коливань та з 2016 року він стабільно зростає.

Графік 17

4. Прогноз розвитку України, Франції та Чехії до 2040 року

Прогнозувати розвиток країн на 20 років вперед достатньо важко, адже часто розвиток країни залежить не тільки від внутрішньої політики країни, а й від глобальних процесів та змін в усьому світі. Як ми бачимо із графіків ВВП економічний ріст не є стабільним, є скоріш циклічним-періоди стабільності і зростання чергуються з періодами спаду і нестабільності. До того ж уряди країн можуть змінюватися та обирати різні напрями економічного розвитку. Спробуємо спрогнозувати середній варіант розвитку кожної країни.

Розглянемо спочатку глобальні ризики найближчого десятиліття, які були визначені експертами Всесвітнього економічного форуму і оцінено за ступенем імовірності та за ступенем впливу на світове співтовариство і згруповано наступним чином :

Інтегральні ризики для України ідентифіковано в контексті глобальних ризиків:

1. Неефективність державного управління.
2. Критичні показники боргового навантаження (борговий зашморг).
3. Недоступність фінансових ресурсів через кредитний механізм.
4. Критичні масштаби й темпи втрати людського капіталу.

Крім зазначених інтегральних ризиків, які є щоденним викликом політичного порядку денного для України, внаслідок неефективного державного управління Україна залишилася осторонь світових інвестиційних потоків і процесів. Іноземне інвестування в національну економіку відбувається за моделлю слаборозвинених країн. Україна постала ареною боротьби за збут, а не об'єктом ефективного вкладання капіталу задля налагодження високотехнологічних виробництв і ефективного включення до світового поділу праці. Низька привабливість країни як глобального виробничого майданчика виключає швидке поширення новітніх технологій. Індекс інвестиційної привабливості віддзеркалює стан здоров'я національної економіки. Як свідчать численні наукові дослідження та практика країн, де відбувся економічний прорив, без залучення капіталу ззовні країна не здатна зробити якісний стрибок.

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату та стійкої інвестиційної безпеки України набуває стратегічної ваги в контексті створення можливостей для модернізації національної економіки та стрімкої динаміки соціально-економічного розвитку.

За експертними оцінками, для стрімкого зростання Україна має мобілізувати свої зусилля й досягти рівня, що становить більше 10 % щорічного економічного зростання. Нижчий рівень соціально-економічних результатів не надасть Україні можливості здолати кризові явища.

Згідно з оцінками Українського інституту майбутнього, за інерційного розвитку економіки "як є" номінальний ВВП України зросте з \$130 млрд 2018 р. до \$290 млрд 2030 р. З першого погляду зростання у 2,2 рази виглядає цілком пристойним. Проте Інститут вважає, що Україна має значно "підняти планку" щодо майбутнього ВВП і поставити за мету досягти до 2030 р номінального ВВП у \$1 трлн. Це означає зростання ВВП у 8 разів за 10 років. Це можливо, адже, за даними Світового банку, існують приклади зростання в 15 разів в Азербайджані, в 14 разів у Південній Кореї та в 11 разів у Гонконзі за той самий час.

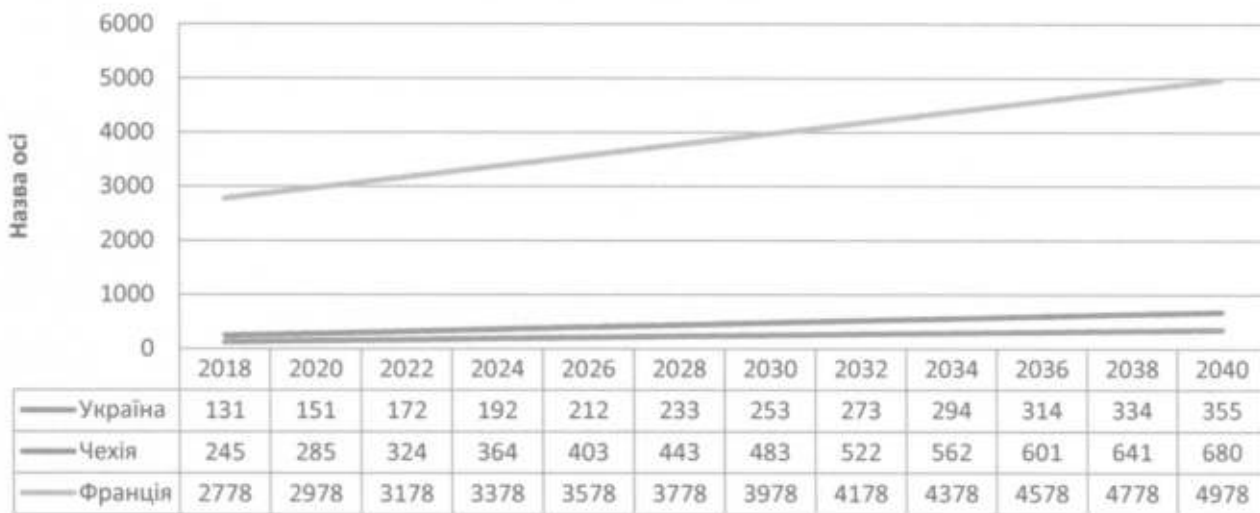
Поставлена мета відповідає нинішньому розміру економіки Індонезії або Нідерландів. Це також дозволить Україні наздогнати Польщу: за оцінками Українського інституту майбутнього, вона матиме в 2030 р. приблизно такий самий ВВП.

Щодо розвитку країн Європи у цілому, з урахуванням швидкого зростання економіки та численності населення у країнах Азії, Європа повинна докласти зусиль до того, щоб поліпшити свої результати, інакше вона залишиться позаду всіх в результаті змін, що відбуваються в розстановці сил у світовій економіці. Ці зміни повертають нас у ситуацію, при якій провідна роль у світовій економіці належала країнам Азіатського регіону. Останній раз така ситуація спостерігалася до промислової революції.

Наприклад аналіз, зроблений фахівцями ООН, розвитку світових країн до 2040 року прогнозує Франції зростання численності населення 0,3%, середній темп зростання реального ВВП на душу населення 1,6% та середній темп зростання реального ВВП 1,9%, що є достатньо невеликими показниками, наприклад, зі зростанням ВВП азійських країн.

Базуючись на статистичних даних за минулі роки спробуємо прогнозувати середній рівень зростання ВВП України, Чехії та Франції. Ми взяли середні показники ВВП за останні 10 років, визначили середній темп приросту цих країн та на основі цього показника скорегували очікуємий темп приросту ВВП до 2040 року.

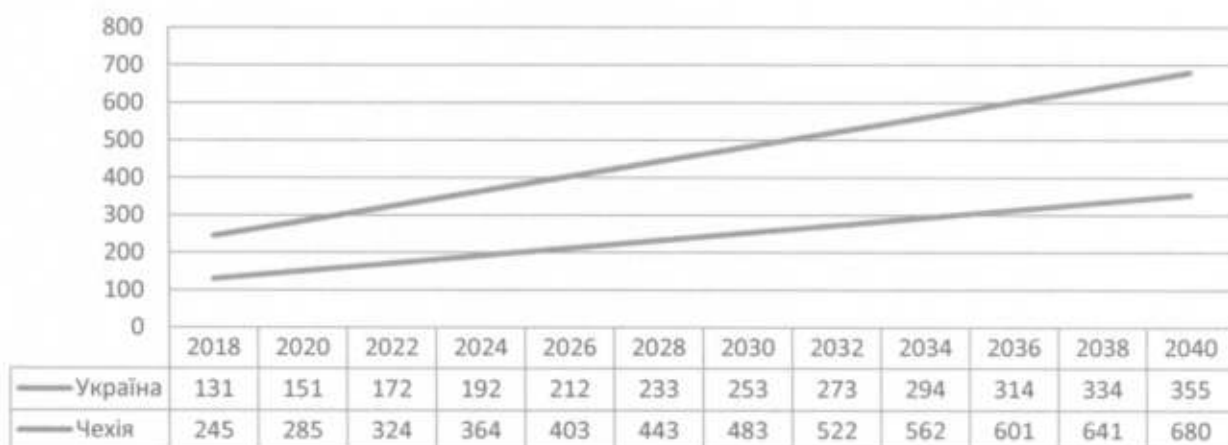
Прогноз росту ВВП України, Чехії та Франції до 2040 року млрд дол.

Щодо України та Чехії ми спрогнозували середній темп приросту 10 млрд дол. за рік, щодо показників Франції, це 100 млрд дол. за рік. Як ми бачимо, при цьому прогнозі є загроза, що збільшиться розрив між розвиненими країнами, та країнами, що розвиваються, та Україна так і залишиться на низькому рівні, та не наздожене темп розвитку розвинених країн.

Більш детально порівняємо показники України та Чехії, так як ці країни близькі за своїм темпом розвитку.

Прогноз росту ВВП України та Чехії до 2040 року млрд дол.

5. Стратегія розвитку України по включенню її до списку розвинутих країн

За оцінками вчених альтернативи інноваційному розвитку світової економіки не існує. Про це свідчать теорії циклічного розвитку та досвід країн інноваційних лідерів (Японії, США, Німеччини, Швейцарії) та стрімкого розвитку країн, що розвиваються (Китаю, Індії). Сировинна економіка, властива більшості пострадянських країн, не забезпечує їм високого рівня конкурентних переваг в галузях з високою доданою вартістю і робить їх залежними від кон'юнктури світових цін на сировину. Тому задля прискорення темпу розвитку України ми пропонуємо розвивати високотехнологічні підприємства та високотехнологічні галузі.

Україна, яка поки що не відноситься до високотехнологічних держав, потребує дослідження особливостей своїх порівняльних переваг у експортній спеціалізації, з урахуванням формування стратегії розвитку своєї національної інноваційної системи, з метою виходу на власну траєкторію економічної моделі випереджального розвитку.

В умовах посилення економічної інтеграції зростає агресивність методів конкуренції за ринки збуту і це негативно впливає на внутрішнє виробництво товарів в Україні. Вітчизняні товари, неконкурентоздатні на зовнішніх ринках, швидко втрачають конкурентоспроможність і на внутрішніх, витісняючись імпортом. У цих умовах цілі галузі починають потерпати від нестачі фінансових ресурсів, що рано чи пізно призводить до їх безповоротної технологічної деградації і повного зникнення.

При зазначених негативних тенденціях України щодо формування конкурентних переваг у високотехнологічній спеціалізації, до позитивних тенденції слід віднести те, що за роки реформ Україна відійшла від стратегії промислової універсалізації і знаходиться в пошуку власних ринків збуту. Про це свідчить порівняння українських і світових індексів експортної спеціалізації. Цілком імовірно, що у майбутньому перспективними для нашої країни ринками можуть стати тонкі хімічні технології, наноматеріали, легка цивільна авіація, ядерні реактори на швидких нейтронах, дешеві військові технології та ін.

На сучасному етапі інноваційного розвитку української економіки найбільш конкурентоздатним напрямом експорту високотехнологічних товарів України залишаються неелектричні машини і, зокрема, устаткування для АЕС і ГЕС. Ця група товарів характеризується не лише

високою часткою українського експорту у світовому показнику, але, і найвищою стабільністю цієї частки і найбільшим торговельним сальдо

До перспективних експортних напрямів отримання конкурентних переваг Україною на світових ринках можна віднести хімічні продукти і матеріали, а також авіакосмічну техніку. Виявлено, що частина підприємств хімічної промисловості України, зберігши науково-виробничий потенціал після розпаду Союзу і утримавшись як експортер на світовому ринку, має сталі зв'язки з іншими галузями національного господарства, високий рівень якості продукції на світовому ринку (відносно експортних товарів) і високий рейтинг інвестиційної привабливості для іноземних та вітчизняних інвесторів. Висновки зроблено на основі аналізу динаміки внутрішніх цін, тенденцій на світовому ринку, по зростаючому імпорту великого спектру полімерів, каучуків, пластмас

Як було виявлено на основі дослідження високотехнологічної спеціалізації країн ЄС, експортна спеціалізація країни - це результат роботи всієї національної інноваційної системи. Нажаль, українська НІС ще не сформована як система, в ній відсутні підсистеми, які притаманні НІС європейських країн. Серед найактуальніших проблем її становлення слід визнати відсутність системи моніторингу, збору і аналізу інформації, яка необхідна для прийняття рішень щодо розвитку технологій та інновацій. Україна значно відстає від середніх показників країн ЄС по індикаторах можливостей у сфері інформаційних технологій і потенціалу інновацій в промисловості.

Українські інженери і вчені мають часто унікальні інноваційні розробки. Проте близько 95% з них не готові до реалізації з причини відсутності розуміння ринку, на який вони пропонують свої технології, бізнес-освіченості.

Аналізуючи форми і методи розвитку конкуренції в міжнародній інвестиційно-інноваційній діяльності, слід виокремити важливість держави у формуванні інвестиційного середовища. Держава активно сприяє розробці програм щодо залучення і використання інвестицій, бере участь в управлінні процесами і ризиками в інноваційній діяльності. Вплив держави спрямовується на максимальну підтримку власного інноваційного потенціалу, провідних наукових і конструкторських центрів, а також на забезпечення реалізації науково-технічної політики, що відповідає світовому рівню.

Дуже важливою також є підтримка малого інноваційного бізнесу державою.

Країни, які орієнтовані на лідерство в науці, мають значні державні витрати на розвиток фундаментальних досліджень у оборонному комплексі країни, реалізують великомасштабні цільові проекти у сфері високих технологій, стимулюють залучення венчурних інвестицій у комерціалізацію інновацій. У цих країнах розроблені й активно застосовуються програмні засоби управління інноваційними проектами. Відбір проектів здійснюється виходячи із соціально-економічних пріоритетів держав, прогнозів, цілей структурної політики при дотриманні наступних умов: істотної їхньої значимості для великих структурних змін, спрямованих на формування нового технологічного укладу; принципів новизни й взаємозв'язку проектів, необхідних для широкомасштабного поширення прогресивних науково-технічних досягнень.

Країни, які обрали за стратегічну мету поширення нововведень та розвиток інноваційного підприємництва, впроваджують протекціоністські заходи для створення сприятливого інноваційного середовища, технологічного вдосконалення структури національної економіки, залучення інвестицій у створення високотехнологічних підприємств та послуг. Створення інновацій і нових технологій - один з етапів інноваційного розвитку економіки, не менш важливим є формування міждержавної інноваційної системи з мотиваційним механізмом комерційної реалізації науково-технічних досягнень у національному господарстві.

У промислово розвинених країнах світу основним фактором економічного росту високотехнологічних секторів та галузях визначають не капітал і засоби виробництва, а знання й нові ідеї, які забезпечують впровадження та виробництво конкурентоспроможної продукції з високим рівнем інтелектуалізації праці. Динамічний розвиток держав і висока якість життя населення в сучасних умовах значною мірою забезпечуються саме інноваційно-інтелектуальним характером економіки, який формується як інтегральний показник ефективного використання сукупних факторів: високого технологічного рівня національної економіки, розвинутого інституційного підприємницького середовища, ефективного використання людських ресурсів та сформованих конкурентних переваг у високотехнологічних секторах світової економіки.

Пряма й непряма міждержавна підтримка розвитку інновацій - необхідний елемент формування лідерських конкурентних позицій у сфері високих технологій. Регулювання інноваційним розвитком національної економіки слід розглядати як складову загальнодержавної регуляторної політики, на яку впливають зовнішнє конкурентне середовище і внутрішні економічні пріоритети. Держава визначає законодавчі акти, які визначають механізми та форми взаємодії всіх учасників інноваційного процесу (розширяють або обмежують їх права на інноваційному полі), формує сприятливий (або несприятливий — як в сучасній Україні) інноваційний та інвестиційний клімат, забезпечує механізми правового захисту національних інтелектуальних ресурсів та гармонізацію правових актів у відповідності до міжнародних норм та стандартів у сфері науково-технологічного обміну

Ураховуючи наявний потенціал наукових установ промислової спрямованості, потреби вітчизняних промислових виробників та загальносвітові тенденції розвитку технологій, ми рекомендуємо такі високотехнологічні напрями, розвиток яких має стратегічне значення для України та є передумовою досягнення ключової мети нової стратегії — забезпечення ефективності економічної системи та національної безпеки країни. До них можемо віднести технології національної безпеки, ядерні технології, авіаційно-космічні технології, передові технології виготовлення (перероблення), інформаційні технології, фармакологія та медичні прилади, нові матеріали, біотехнології, нові джерела енергії/енергозберігаючі технології.

Більшість із запропонованих технологій є наскрізними (базовими), здатними задовольнити потреби одночасно декількох промислових секторів. Наприклад, біотехнології — харчову, хімічну, фармацевтичну, деревообробну промисловості; технології в галузі медичних приладів можуть знайти застосування у машинобудуванні, металообробці, хімічній, фармацевтичній та електротехнічній галузях; відкриття нових матеріалів або нових властивостей існуючих може бути використано у машинобудуванні, хімічній, електротехнічній, електронній промисловості, металургії та металообробці. Технології виготовлення (перероблення) — охоплюють майже всі сектори переробної промисловості.

Зробивши ставку на наскрізні технології, Україна оптимізує фінансові потоки, спрямовані на дослідження та інновації, та забезпечить

прискорене зростання міжнародної конкурентоспроможності одночасно кількох ключових галузей національної промисловості.

Вибір на користь наскрізних (а не вузькогалузевих) технологій обумовлено потребами вітчизняної промисловості та позитивним досвідом окремих передових країн світу.

Але цим не обмежується роль держави. Вона повинна здійснювати стратегічно-інноваційну функцію: підтримувати базисні технологічні і економічні інновації, додаючи їм початковий імпульс (через механізми фінансової підтримки та інструменти податкової політики), а також забезпечувати розвиток соціально спрямованих інновацій (підтримка НДДКР у сфері охорони здоров'я, фундаментальній науці, освіті, культурі, екологічних інновацій тощо). Важливим чинником інноваційного розвитку країни є також формування внутрішнього ринку високих технологій та інтелектуальної власності, нормативне забезпечення трансферу технологій, створення ринку інтелектуальної власності.

Особливо зростає значущість інноваційної функції держави в кризових ситуаціях, в перехідні періоди розвитку національної економіки, коли розгортається процес оновлення і зміни соціальних систем.

Таким чином, масштабність інноваційної діяльності країни, її пріоритети, механізми та інструменти забезпечення залежать від стану розвитку МРП та загальносвітових тенденцій. Для реалізації соціально орієнтованої інноваційної політики важливо виділяти головні пріоритети економічної та фінансової стабілізації, а також провідні напрямки технологічного розвитку національної економіки на основі вибору ефективної національної інноваційної стратегії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. О.Б. Саліхова Високотехнологічні виробництва: від методології оцінки до піднесення в Україні
2. М. Є. Федоненко Перспективи розвитку високотехнологічних галузей в Україні
3. Ю.Ю.Хватов Економіка Франції: етапи і аналіз сучасних тенденцій розвитку
4. Василь Юрчишин. Сценарій-прогноз розвитку економіки України: обмежений песимізм. / Київ: Заповіт, 2018. – 58с.
5. Пробоїв О.А., Сучасний стан та перспективи економіки Чехії в контексті боргів країн Єврозони
6. Матвійчук І.О. Сучасний стан та перспективи розвитку приладобудування в Україні
7. https://ru.m.wikipedia.org/wiki/%D0%AD%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B5_%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B5
8. <http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/03/E-Book-Doctrine-2030.pdf>
9. <https://www.worldbank.org/>
10. <https://data.oecd.org/>
11. Білорус О. Г. Економічна система глобалізму - Монографія
12. Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Україна 2030 Доктрина збалансованого розвитку
13. <https://www.czechtradeoffices.com/uk/about-us/traditional-czech-export-sectors>